

Hámori Péter

KÖRKÉP 1941-BŐL

Szálasi Ferenc elmekörtani képe a nyilas ideológus Málnási Ödön tollából

Különös dokumentum került elő a közelmúltban a Magyar Országos Levéltárban őrzött, 1945 előtti belügyminisztériumi iratok közül: egy elmekörtani elemzés a „nemzetvezető” – pontosabban ekkor még csak erre a szerepre készül – Szálasi Ferenc elmekörtani jellemzését írta le benne egykori harcos- és mozgalmártársa, Málnási Ödön.¹

Az a kérdés, hogy a történelem mérlegén szélsőségesen negatív értékelést kapott egyes személyek, népirtó diktátorok normálisnak tekinthetőek-e elmekörtani – és nem erkölcsi – értelemben, a világháború vége óta foglalkoztatja az elmeorvosokat éppúgy, mint a történészeket és más elemzőket. A kérdés erősen csapdajellegű: ha ugyanis épszűnek kell őket minősíteni, akkor az súlyosbítja követőik, híveik, sőt akár az őket magasra emelő népük felelősségét; ha az értékelés az ellenkező végletbe csap át, az viszont túl könnyen felmentést adhat, akár büntetőjogi értelemben is a kérdéses vezetőknek, de akár a szélesebb politikai környezet számára is. A legszélesebb talán az Adolf Hitlerről szóló ilyen tárgyú irodalom köre, mely egyszersmind példáját adja annak is, hogy mennyire eltérő értelmet lehet tulajdonítani a Vezér legkisebb megnyilvánulásainak, egy-egy véletlen filmhíradóbeli képkockának vagy elszólásnak, megalapozott vagy éppen megalapozatlan szóbeszédnek.² Hasonlóan áll azonban a helyzet a 20. század sok más szereplőjével, Sztálinnal, Maóval vagy éppen Pol Pottal is.

Szálasi Ferencről is számos különféle feljegyzés született, melyek elmebeli épségét vitatják, azonban ezek többségének legfontosabb közös tulajdonsága, hogy utólag vetették őket papírra. A nyilas párt vezéré a kormányzó (pontosabban akkor már csak volt kormányzó) Horthy Miklós,³ az egykori miniszterelnök Kállay Miklós,⁴ de az egykori tiszttárs, később vezérkari tiszt Kádár Gyula⁵ egyaránt mániákus, a negyvenes években minden kétséget kizáróan elmebeteg személyiségként írták le. Ezek az emlékiratírók azonban már a tragikus háborús vég, pusztulás és országvesztés ismeretében – ráadásul különböző okok miatt, de egyként sértetten – fogalmazták meg gondolataikat.⁶ Az egykorú vélemények általában sokkal árnyaltabbak. Így például amikor két katolikus főpap, Serédi hercegprímás és Grösz kalocsai érsek írtak feljegyzéseikben, naplójukban Szálasi-ról, akkor kárhoztatták ugyan téves helyzetmegítélése, konoksága, makacssága okán,

¹ Az irat jelzete: Magyar Országos Levéltár, K 149, a Belügyminisztérium rezervált iratai, 6044-4-1942.

² A könyvtárnyi irodalomból talán az (orvosilag) legalaposabb munka Fritz Redliché (*Hitler. Diagnosis of a Destructive Prophet*, Oxford UP, Oxford, 1999).

³ HORTHY Miklós: *Emlékirataim*. Európa, Budapest, 1990, 231, 319 stb.

⁴ KÁLLAY Miklós: *Magyarország miniszterelnöke voltam*, Európa, Budapest, 1991, 225, 253–254.

⁵ KÁDÁR Gyula: *A Ludovikától Sopronkőhidáig*, Magvető, Budapest, [1978,] 247–249.

⁶ A sort egyébként hosszan lehetne folytatni.

de – legalábbis eleinte – nem merül fenn bennük az épelméjűség megkérdőjelezése.⁷ Még azok az írások is, amelyeket Szálasi ellenfelei vetettek papírra,⁸ köztük a korábbi nyilas mozgalmi munkás, Szálasi közeli embere, Török András is,⁹ túlzott becsvágyúnak, zavarosnak, sőt mániákusnak látták-láttatták Szálasit – de ilyet nemcsak róla, hanem nagyon sok más politikusról is papírra vetettek már.

Az említett szórványos vélemények mellett, melyeket ráadásul nem is szakemberek vetettek papírra, régóta ismert a pszichoanalitikus, Wilhelm Stekelt követő, freudomarxista Gartner Pál és Szirmai Rezső újságíró által összeállított, inkább riportsorozatnak, mint orvosi elemzésnek ható kötet, mely a Magyarországnak kiadott, tárgyalásukra váró háborús bűnösökkel folytatott 1945-ös börtönbeli beszélgetések anyagát tartalmazza.¹⁰ Ebben csaknem minden nyilatkozó, így Rátz Jenő volt miniszterelnök-helyettes, a Nyilas Pártszövetség egykori elnöke, Imrédy Béla, Baky László vagy éppen Hubay Kálmán is azt állította, hogy nem tartja, de nem is tartotta normálisnak Szálasit – amely állításoknak az értékéből azonban éppen a megnyilatkozások helye és körülménye, az önméntés (feltehető) szándéka meglehetősen sokat levon.¹¹

Az 1945 előtti elemzések közül mindössze eddig mindössze egyetlenegy olyat ismerhettünk, amelyik szakember tollából született, és objektíven igyekezett választ adni arra a kérdésre, hogy elmebeteg volt-e Szálasi Ferenc – azonban ennek szerzője, Kluge Endre elmeszakértő sem találkozott személyesen Szálasival, mindössze politikai programját, helyesebben szólva inkább csak politikai röpiratát – amely mindössze 15 lapból áll¹² – elemezte. Kluge azonban Magyarország legismertebb végrendelet-szakértője volt, akinek gyakori feladata volt egy-egy testamentumról megállapítani, hogy szerzője az írás papírra vetésének időpontjában beszámítható volt-e. Kluge szakvéleménye Szálasiról határozott és egyértelmű volt:

⁷ SERÉDI hecegrprimás *Feljegyzései, 1941–1944*, Zrínyi, Budapest, 1990, 114–115; GRÓSZ József kalocsai érsek *Naplója*, Szent István Társulat, Budapest, 1995, 25. Serédi találkozásuk után mint meggyőzhetetlen, de nem eszelős személyt írta le Szálasit, míg Grósz eleinte mint ártalmatlan bolondról, később, a nyilas hatalomátvétel után viszont már mint „örültről” ír róla, de a szöveggörnyezetből úgy tűnik, hogy ezeket a kifejezéseket inkább politikai-közbeszédbeli, semmint orvosi értelemben használta (GRÓSZ: *I. m.*, 100–101).

⁸ PL. *Tetemrehívás. Nyílt levél Szálasi Ferenc úrhoz, a Nyilaskeresztes Párt vezetőjéhez*, írta Áts Béla, Horváth József stb., Budapest, [1941].

⁹ TÖRÖK András: *Szálasi álarc nélkül. Öt év a Szálasi-mozgásban*, Fővárosi Nyomda, Budapest, [1941] (reprint: Nemzetek Európája Kiadó, Budapest, 2004).

¹⁰ SZIRMAI Rezső: *Fasiszta lelkek. Pszichoanalitikus beszélgetés a háborús főbűnösökkel a börtönben*, Pelikán, Budapest, 1993 (első kiadása: Faust, Budapest, 1946).

¹¹ Mindenesetre sajátosnak, bár a közhangulat által némileg indokoltnak lehet tartani azt a körülményt, hogy Gartner ezeket a körülményeket nemigen vette figyelembe... PISZTORA Ferenc (*Politikai indíttatású terrorhullámok Magyarország XX. századi történetében. Kitervelőik, felbujtók és végrehajtók lélektani, valamint körlelektani elemzése és értékelése*, IV., Mentálhigiéne és Pszichoszomatika 2004. augusztus, 145–199) különben ennél sokkal élesebb kritikát fogalmazott meg, orvosilag nagyrészt megalapozatlannak minősítve Gartner véleményét.

¹² SZÁLASY [!] Ferenc: *Cél és követelések*, Egyetemi Nyomda, Budapest, 1935. A szerzőnek némleg terjedelmesebb, 45 lapos munkája ekkor már két éve napvilágot látott (SZÁLASI Ferenc: *A magyar állam felépítésének terve*. 1. főrés. *A magyar állam átállítása*. 1. füz. *Gazdaságunk átállítása. A nemzet akaratmegnyilvánulása*, Egyetemi Nyomda, Budapest, 1933), ám hogy ezt Kluge miért hagyta figyelmen kívül, nem ismert.

Értelmi fokának, kritikaképtelenségének nivótlansága egyesülve a forma és a tartalom közti aránytalansággal, a modoros affektáltsággal, elvezet oda, amit a hebephrenia formáinál látni szoktunk, nevezetesen a pózoló doceáláshoz. [...] Számos példa akad továbbá irományában a valószerűtlen szkizoid gondolkodásmódra, amit magyarul inkább kótyagos fantaszticizmusnak mondhatunk. [...] Meg kell állapítanunk, hogy Szálasi Ferenc vizsgált munkája a szkizofrén lelkiállapotra kardinálisan jellemző alaptünetek sokaságát mutatja.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy Kluge jelentésének megtalálója és közzétévője, a kiváló elmeorvos Pisztora Ferenc 2004-ben megjelentetett elemzésében kétségbe vonta elődje értékelését. Szerinte a *Cél és követelések* című röpirat ugyan messze elszakad a realitásoktól, jelenszemléletében álmovilágot tükröz – de a „kissé szokatlan fogalmazási stílus, melynek jellemzője, hogy a szerző intenzíven áramló gondolatainak tartalmi lényegét egy-egy találó, s egyben retorikailag hatásos szóba tömörítve, vagy szóösszetételbe összekovácsolva igyekezett kifejezni” még nem elegendőek az elmebetegség diagnózisának felállításához, különösen, mert „e kifejezéseknek [...] semmi közük sincs a valódi szkizofrén asszociációs- és gondolkodászavarhoz, a folyamatosság megszakadásához, vagy akár csak az ún. téma-inkoherenciához”.¹³

Az említettek mellett okvetlenül érdekes lehet egy olyan kortárs egykorú vallomása, aki közelről ismerte Szálasit, sőt munkatársa is volt egy darabig. Szerzője, Málnási Ödön nem ismeretlen a történészek előtt. Az I. világháború előtt papnak készül, majd önként katonának jelentkező és magát a harctéren kitűntető Málnási 1898. június 28-án látta meg a napvilágot Brassóban, szász családban. A frontról főhadnagyként visszatérve útja előbb a Vörös Hadseregbe, majd onnan Horthy honvédségébe vezetett, mely pálya nem volt egészen szokatlan akkoriban, ám mindenesetre jelezte a fiatalember szellemi útkeresését is. Az útkeresés a húszas években tovább folytatódott. A vitézi címet is elnyert Málnási jogot végzett, majd Egerben az érseki gimnázium tanáraként értékes történeti és egyháztörténeti munkákat publikált¹⁴ – miközben a szociáldemokrata pártba való belépését fontolgatta (tényleges belépéséről megoszlanak a források). Gondolatvilágát ekkoriban egyszerre jellemezte a szociáldarwinizmus, a szociális elkötelezettség és a társadalmi kérdések iránti érdeklődés, továbbá az erős nemzeti kötődés, de a Horthy-rendszer elvetése is. Néhány munkájával a népi írók köréhez is közel került.¹⁵ Ugyanakkor kezdettől csodálta a fasiszta Olaszország közberendezkedésének számos elemét, melyekről méltatásokat is írt.¹⁶ A har-

¹³ PISZTORA: *I. m.* Pisztora egyébként hosszas és alapos elemzést írt Szálasi elmeállapotáról. Orvosi véleménye szerint Szálasi a fanatikus pszichopatakra és a paranoid pszichopatakra jellemző vonásokat mutatott fel, eszmerendszere pedig nem a valóságtól távoli, hanem egyenesen a realitást konokul és irreális módon átformálni akaró volt – annak a lehetőségét azonban az elmeszakértő Pisztora határozottan elutasítja, hogy Szálasi elmeállapota kizárta volna a büntethetőséget.

¹⁴ *Erdődi gróf Pálffy János nádor*, Eger, 1929; *Gróf Csáky Imre bíbornok élete és kora (1672–1732)*, Kalocsa, 1933; *Gróf Pálffy János küzdelme Magyarország felszabadításáért*, Eger, 1930 stb.

¹⁵ Lásd pl.: *A falutan művelése*, Budapest, 1931.

¹⁶ Pl.: *Opera Nazionale Balilla = Hevesvármegyei almanach*, szerk. Albecht királyi herceg és Málnási Ödön, Eger, 1929.

mincas évek végére az addig inkább másodvonalbeli, bár alapos történészként ismert szerző határozottan radikalizálódni kezdett, és a Szálasi Ferenc vezette hungarista mozgalomhoz csatlakozott, amelynek fő ideológusa lett. Az államhatalommal 1938-ban, *A magyar nemzet őszinte története* című munkájának¹⁷ a Cserépfalvi Kiadónál való megjelenése után került összetűzésbe: három és fél hónapi letöltendő börtönbüntetésre ítélték.¹⁸ Abba a szegedi Csillag börtönbe került, ahol akkor már Szálasi és jó ideje Rákosi is raboskodott.

Málnási börtönbe kerülésekor a magyarországi nyilasmozgalomban már előkelő helyet töltött be. Szálasisal ellentétben azonban az ő gondolkodása inkább tisztulást mutatott a harmincas évek második felében.¹⁹ Hogy ez vagy más konfliktus okozta-e, nemigen tudni, az azonban tény, hogy a börtönből már nem szövetségesekként, hanem ádáz ellenfelekként kerültek ki.²⁰ Ilyen előzmények után vetette papírra elemzését Málnási a nyilasmozgalom időközben szintén szabadon bocsátott vezérééről, valamikor 1941. elején. A szöveg értékeléséhez figyelembe kell venni, hogy szerzője korábban – ahogy azt meg is említette – foglalkozott ugyan pszichológiával,²¹ ám nem volt képzett szakember.

SZÁLASI FERENC LÉLEKKÓRTANI ÉS ELMEKÓRTANI DIAGNÓZISA

Szálasi Ferencnek 1940. szeptembere óta tanúsított viselkedése nagyon sok megfigyelő szerint felkeltette azt a gyanút, hogy Szálasi Ferenc sajnálatos lelki törésen, kóros elváltozáson ment keresztül, amelynek következtében politikai párt vezetésére, de egyben közéleti szerep betöltésére alkalmatlanná vált. Megfigyelői közül véleményalkotásra Dr. Málnási Ödönt kértük fel, aki a Szálasi által vezetett mozgalomhoz csatlakozása előtt tanítónemzedéket, mintegy 400 tanítót tanított, többek között lélekkórtanra is és azóta az országban szétszóródott tanító tanítványait évről-évre elmeintézetbe is vezetve, az elmekezőformák felismerésére nevelte. Ilyen előismeretek birtokában Szálasi Ferencet, mint legközelebbi és legrégebbi politikai munkatársa, hét éven keresztül volt alkalma megfigyelni, sőt egyedüli, aki a szegedi Csillagbörtönben is évekig, tőle néhány méterre, minden nap láthatta viselkedését és lelki törésének közvetlen tanúja volt.

¹⁷ *A magyar nemzet őszinte története, történelmi pere*, Cserépfalvi, Budapest, [1937]. A kötetről különben a Nyugat alapvetően kedvező kritikát közölt, többek között így értékelve azt: „Málnási nem hirdet falrengetően új eszméket, könyve egyáltalán nem »forradalmi«. Pusztán úgy gondolkodik, mint minden elfogulatlan »materialista«, aki nem bonyolódott bele a szellemtörténet szofisztikusan csavarható elméleteibe, hanem józanul megtanult egyetemi történéseink munkáinak sorai közt olvasni. A mai viszonyokat tekintve könyve mégis bátor és igen rokonszenves munka.” (MOLNÁR Ákos: *A magyar nemzet őszinte története. Málnási Ödön könyve*, Nyugat 1937, 7.)

¹⁸ Lásd MARSCHALKÓ Lajos: *Országghódítók*, Mikes Kelemen Kör, München, 1975, 139.

¹⁹ *A magyar népközösségi eszme története* (Lőcsey, Budapest, 1938) és 1942-ben kiadott *Feladatok* című könyve (Könyv- és Lapkiadó, Pécs) jól végiggondolt, hagyományos fogalmakkal operáló írás volt egy új Magyarországról a – Németország által megújított – európai rendben.

²⁰ Ungváry Krisztián több írásában is utal arra, hogy Málnási megesküdött Rákosinak: mindvégig hithű szocialista maradt. (Pl.: UNGVÁRY Krisztián: *Kik azok a nyilasok?*, Beszélő 2003/6., 58–68; Uő.: *A politikai erjedés – az 1939-es választások Magyarországon*, Hadi Krónika 2001/11.)

²¹ Lásd pl.: *A munkaiskola pedagógiája*, Eger, 1932; *A pszichologia és pedagógia új útjai*, Új Élet (Kassa) 42. szám (1934).

Tudományos rendszerességgel csak lélekkórtannal foglalkoztam, elmekórtannal pedig csak annyiban, amennyiben a lélekkórtantól elválaszthatatlan, azzal kapcsolatban levő tudomány. De még ezen tudományoknak a fejlődését is csak 1934-ig kísértem figyelemmel, ezért csak az 1934-ig meghonosodott szakkifejezésekkel határozhatom meg Szálasi Ferenc lelkiállapotát. Mivel ezen tudományok szakkifejezései tudomásom szerint még nincsenek megmagyarosítva, én pedig nem tekintem magam hivatottnak ilyen kezdeményezésre, ezért az 1934-ig meghonosodott szakkifejezéseket változtatás nélkül, eredetiben kell használnom.

Szálasi Ferencnek a ma már világosan felismerhető kórtüneteit a fegyházbüntetését megelőző években nem észleltem. Ma azonban már vissza lehet következtetni arra, hogy az 1935–37. évek között is kibontakozott lelki struktúrájára vezethetők vissza. Lelki struktúrájánál fogva a hatalmi alaptypushoz tartozott. Szentebbet nem ismert, mint saját egyéni hatalmi érvényesülését. Közösségi érzelmei nincsenek, még népközösségek sem. Nem a népért küzd, harcol, hanem saját hatalomrajutásáért. Ha néha hatalomvágya a tudatalatti (unbewusst) lelki világába is merül, akkor is tudatos lelki életét állandóan befolyásolja. Hiperbulikus [!], beteges akarnokság, az akarat kóros fokozottsága, saját énjének a lehetőségekkel ellentétes módon való értékelése, túlbecsülése, magyar Duce-ségre és európaszervezési [!] rendeltetésű hungarista ideológia termelésére való öntúlbecsülése: mind korábbi lelki struktúrájának tartozékai voltak. Ezek azonban – nézetem szerint – egy politikusnál nem veszélyesek, ha a hatalmi erőviszonyok korlátainak medrében érvényesülnek, és nem fejlődnek tovább.

Szálasi Ferencnek a fegyházbüntetést tudatosan kierőszakoló viselkedésével, kapiláris, népszerű gondolatoknak röpirati terjesztésével, egyik-másik törvényszéki főtárgyaláson tett forradalmi kijelentéseivel és ezeknek az ellenséges érzelmű sajtó útján a legszélesebb köztudatba gyökereztetésével sikerült is a nép széles rétegeinek figyelmét magára irányítani és rokonszenvét megnyerni. Fegyházbüntetése alatt az érveket, eszmei tartalmakat sohasem vizsgáló nép körében nem a valóság tudatosult, hogy Szálasi saját nagyzási téveszméjéért, kóros hatalmi törekvéseért tölti a büntetését, hanem a mozgalom kintmaradt vezetői által ügyesen irányított propaganda eredményeként kitenyésztődött egy népmegváltói, nagypénteki Szálasi-mythosz, amely Szálasi amnesziával való kiszabadulása után a különböző magyar nemzetiszocialista frakcióknak ideiglenes egyesülését tették szükségessé. De a fegyházból való kiszabadulása után régebbi küzdő bajtársainak sorjában volt alkalma megtapasztalni, hogy a fegyházból egy más Szálasi jött ki, mint aki oda bevonult, közben lelki törésen, kóros elváltozáson ment keresztül.

Betegségének pathoplastikus (kóralakító) és kórkiváltó oka kétségtelenül a végig magánzárkában töltött fegyházbüntetésre vezethető vissza. Betegsége pathogenetikai (kórszármazástani) okai még tüzetes szakvizsgálatot igényelnek, de ez alkalommal indokolni nem kívánt feltevésem szerint lelki élményeinek elmekórokozó hatása neuro-psichopatiás készenlét (alkati előképzettség) talaján érvényesült, még pedig endogén származású, recessiv úton. Betegsége pathoplastikus és kiváltó okának következményei még a fegyházból szabadulása után félévvel is, külsődlegesen is mutatkoztak, például

claustrophobiás kényszerképzeteiben, kisebb szobában való tartózkodás terhében és a szabadban járkálásra vágyakozásban. Szálasi Ferenc lelkén fegyházbüntetése alatt olyan nagyfokú alsóbbrendűség-tudat (Minderwertigkeitsgefühl) vett erőt, hogy ennek következtében hatalmi törekvése (Machtstreben) lelki gátlásai tudattalan (unbewusst) világába fojtódtak és kóros képződményekként tovább sarjadottak. Kiszabadulása után ezen gátlások alól felszabadulva, lelkét a kórosan hatalmi törekvéssel túlkompensálta, tehát a lelki egyensúlyát újból nem találta meg, hanem még erősebb kifejlődésnek indult kóros állapota. Ahogy Szálasi tehetetlenségének és vezetésre alkalmatlanságának jelei sorjában mutatkoztak, úgy kezdett az értelmesebb rétegektől kiindulva le egészen az ösztöneberedig a Szálasi-mythosz sorvadni, foszladozni. Ezt látta Szálasi is, ezért a tömegekre hatás céljából a párt vezetésében egyre erősebben kezdett zsarnokoskodni és nem a nála is hiányzó nemzetiszocialista világnézet beidegzésére, meggyökereztetésére, hanem a mozgalomnak és saját személyének azonosításával, ezen azonosítási állítás állandó ismétlésével a tömegeket a saját személyébe vetett hitre igyekezett vezetni. Így nem nemzetiszocialista mozgalom, hanem egy személyhez tapadt hitbuzgalmi egyesület lett a pártjából. Közben saját maga túlbecsülése tovább fokozódott. Számára minden megszületett ember egyéni uralomra törekvésének vagy vak eszköze, vagy ellensége. Mihelyt valakiről felismeri, hogy nem vak eszköz, úgy kezeli, mint legnagyobb ellenségét. A hűséget, hálát, bajtársiasságot magára nézve nem ismeri, de minden eszköznek tekintett embertől megköveteli.

Nem is politikai vagy színművészeti, hanem lélekkórtani értelemben sztárlélek és nérólélek, aki uralomvágyától hajszolva, párthíveitől engedelmisséget, csodálatot követel, és minden olyan személyiségre, aki vele az élvonalban küzd és szerepét veszélyeztetheti, határtalanul féltékeny és minden lehetséges eszközzel küzd ellene. Ezért akaraterejét sohasem az ellenségre koncentrálja, mint egy hadvezér, hanem féltékeny sztári módon minden, a sztárszerepét veszélyeztethető élharcosok ellen veszi fel a küzdelmet. Ezért kellett mozgalma egész vezető garnitúrájának minden erős személyiségét kitessékelni, eltávolítani. És ahogy sorjában elveszti komoly élharcos társait, a közönség szemében kudarcot vallott sztárból népszerűségért jajgató bohóccá válik, akin egykori csodálói vagy nevetnek, vagy pedig kóros lelki állapotát felismerve, szánakoznak. Amikor a kegyetlen egyéni önzés túlhajszolásával már közvetlenül környezetében sem ér el hatást, amikor önző álarca összetörik, gyámoltalanná válik és arra az egyetlen férfira támaszkodik, akire kezdettől fogva nem volt féltékeny, éppen ezért ezen tanácsosának szerencsétlen tanácsait vakon követi.

Szálasi Ferenc elmekórtanilag a *megalomania periodica* (nagyági téveszmés periodikus elmezavar) és *megalomániás paranoia* (nagyási téveszmés tébolyodottság) vegyes tüneteit mutatja.

Öntúlbecsülés, saját értékének kóros nagyzolása mellett megalomániás téveszme rabja. Téves feltevésből indul ki, ezért téves a következtetése is, tehát a valósággal ellentétbe jut, de viszont a maga téveszméje helyességéről subjectiv bizonyossággal meg van győződve, a körülményekkel és viszonyokkal összhangba nem hozható téves eszméjét korrigálni nem tudja. Korábbi, hyperbolikus kórelőzményének fejleményeként egyéni

elgondolású tévesmerendszerét, a hungarizmust a marxizmussal állítja szembe, és subjective úgy hiszi, hogy az ő „ideológiája” lesz az összes európai népek új világnézete, az európarendezés elvi alapja, ő pedig Európa prófétája. Délkeleteurópának, vagy legalább is Magyarországnak, a Kárpát-Duna Nagy Haza Egyesült Földek és Gyepűknek korlátlan hatalmú Duce-ja, nemzetnagya, nádora... Megalomániás, nagyzási téveszméje következtében önszemélyét túlbecsüli (egodinstale), az észlelt körülményeket kizárólag önszemélye túlzott előtérbe tolásával, egyoldalúan, kritika nélkül értékeli.

Megalomániájával kapcsolatban közérzete többnyire kórosan emelkedett, euphoriás. Mániás állapotában az értelem gátló befolyásának csökkentsége folytán egyéni vágyainak, egyéni terveinek akadályait kellően mérlegelni nem tudja, szellemi erejét ezért túlbecsüli. Akaratereje kórosan fokozott, minden nagy változtatásra képesnek érzi magát (polybulia).

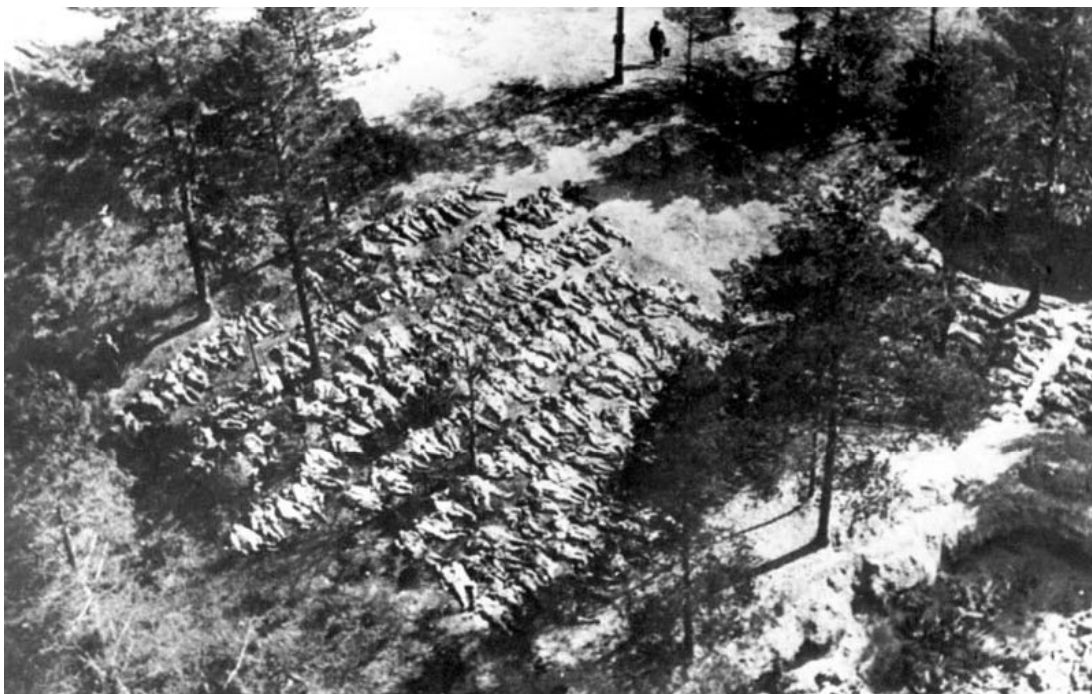
Paranoiás önbecsülése cselekedeti öntudatosságának látszatát ritkán veszélyezteti és szeretne szeretetre méltó viselkedést tanúsítani (hypomania), mint az elmeógyógyintézetek sok szeretetre méltó lakója. Látszólag rendes viselkedésű, téves eszméit combinatio logikai művelettel rendszerezve, minden részletében kidolgozva bontakoztatja ki, és ennek kiélésére pártja teljes működési területet biztosít. A nemzetiszocialista világnézettel csak külsődleges hasonlóságot mutató, naiv, képtelen elvei folytán kórállapotában a paranoia inventoria tünetei is mutatkoznak, de mivel feltalálási területe nem technikai, hanem politikai, azért népmegváltó színezetűek. Elméletének sok kifejezése, szava, fogalmi megjelölése (talajgyökerek, vérvalóság, hitvalóság, stb. stb.)

Amikor látszólag teljesen normális egyéni benyomást kelt a viselkedése, akkor is hypomániás, mást alig enged szóhoz jutni, átveszi a beszéd fonálát, sokat beszél, armenoid-előázsiái vérbeütések megegyeznek meggyőzőképességükkel. Képzettársításaiiban gyakori a gondolatszökellés. Egyes képzetek között a logikai kapcsolatot megszakítja és más-más emlékképek jutnak öntudatába. Ennek oka az, hogy összes képzeteinek asszociális csomópontjaiként szereplő nagyzási megalomániás kényszerképzeteire vonatkoztat mindent. Kényszerképzetei kórosan rögzítődtek tudata gyújtópontjában. Ezekhez asszociál mindent, a legtávolabbi összefüggésű képzeteket is. Gondolatszökelléseinek ez a magyarázata. Ebből vezethető le a beszédébe gyakran visszatérő stereotipizálása, néhány rögeszméjének ismétlése.

Öntúlbecsülő, megalomániás, paranoiás téves eszméihez kóros makacssággal ragaszkodik. A paranoiás querulatoria tüneteit mutatja vélt jogsérelmeinek alapján az államfőig kiterjesztett folyamodozása. Amellett rögzített félelme mindentől, ami Berlinből jövő hatás (Berlinpathologia). Paranoiás kórállapotának megfelelően minden baj okát kizárólag másokban keresi, saját magában meglátni sem tudja. Ha taktikai helyzetekből kiutat nem talál, téveszméinek autosuggestiójából táplálva, kórosan hazudik (pseudologia phantasia) olyan tényekkel szemben is, amelyeknek ellenkezőjét aláírásával bizonyította. Közvetve, vagy néha közvetlenül is törvénybe ütköző mozgalmi cselekményekre ad utasítást másoknak, de a miatta büntetés alá kerülőkkel vagy családtagjaikkal szemben gyakran nemcsak a szolidaritást, de még az érintkezést is megtagadja. Erkölcsei érzelmei érzéketlenek (moral insanity).

Büntetőjogi beszámíthatatlansága kétségtelen, ezért helyes volt a képviselőház elvi döntése, mely nem adott felhatalmazást bünvádi eljárás folyamatba tételére. Megalománia–paranoiás téveszméje szolgálatába állított pártjával való tevékenysége ezidőszerint nem közveszélyes, ezért egyelőre intézeti ápolásba vételre okot nem látok. De mihelyt az európai események alakulása pártjával való tevékenységének közveszélyes lehetőséget biztosít, büntetőjogi beszámíthatatlansága folytán therapikus eljárást igényel.

Therápia: Kellő felügyelet mellett ellenőrzést és nyugalmat biztosító intézeti elhelyezés. Gondos, éber ápolás. Kellő minőségű táplálás. Esetleg félnapos, 32–34. C fürdők. Sok friss levegőn tartás. Szabadban, kertben mozgás biztosítása. Egyéni hajlamainak megfelelő munka (rajzolás, esetleg festés is) és szórakoztatás (stratégiai, hadtörténeti, szociálpolitikai könyvek, folyóiratok, napilapok olvasása, jegyzetelése). Vérrokonainak és menyasszonyának számára látogatási engedély.

A katyni erdő egyik exhumált sírjának halottai